

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ издази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

КРИМИНАЛНА ПСИХОЛОГИЈА

III

(СВРШЕТАК)

Од свију послова, којима криминалиста има да се бави, најважнији су, а и најтежи они, који се тичу односа са људима који су у вези са предметом његовог проучавања. То су кривци, сакривци, саучасници, сведоци, сазаклетници, стручни познаваоци, колеге, заступници, потчињени. Много зависи од његове умешности, од такта, од познавања људи, од стрпељивости и тачнога извођења и упућивања у послу, као и кретања самог посла. Ко је себи дао труда да озбиљно и пажљиво посматра, тај је ускоро морао умотрити велике разлике што избијају на површину при брижљивом проучавању појединости. Може се посведневно посматрати однос иследника и исказника: један поставља питање, како закон прописује и износи мњење; он је посве равнодушан, ма да нарочито не наглашава како му је све то сасвим свеједно. Нека се сад само замисли да је не само иследник каквог великог суда равнодушан и незаинтересован, него и остали чланови суда, тада ће и остали показати своју незаинтересованост — е, тада ће безусловно посао морати рамати и неће дати повољне резултате. Али, како се другаче развија једна ствар, кад не само иследник, него и остале судије сами од себе покажу живу заинтересованост у своме послу! Та се заинтересованост и пажња преноси и на сведоке и на заступнике. Било је доста примера да је и код најинтересантнијих криминалних дела председник немарношћу својом и све остале натерао или навео на зевање и наравно, тад цела ствар врши се на дохват и у њој једино је главно оно што је на крају т. ј. како ће да се сврши. Исто тако има случајева где се један судија сав унесе у посао, учини му се врло важан један појав и интересује се, те на тај начин и на друге упливише да се за исти посао интересују. У оваким стварима главно је психолошко поступање оних, који злочин или преступ проучавају, а ово се не може тако и толико из књига научити, колико из посматрања људи и чињеница. Треба стално посматрати, стално поредити и поређено понова посматрати и

сравњивати. Корисност овога да се у пракси одмах опазити ко је имао посла са извесном врстом превара и варалица; ко је имао посла са коњокрадицама, са коцкарима, са трговцима лажних старина и антиквитета и т. д., тај је морао доћи до уверења да баш они, од поменутих варалица, који у свом послу највише успевају, да они најмање разумеју послове које раде. Коњокрадица готово никад није био добар познавалац коња; трговац лажних старина и антиквитета никад није познавалац старина ни њених вредности, нити зна цену какве старине, као ни то која је старина истинска, која је стара и добра; а исто тако и коцкар што обмањује картама зна само неколике своје обмане и угурсузлуке, и са њима он обмањује просте људе... али сви ови имају добре користи од својих превара и успевају једино зато што су добри познаваоци људи, њених особина и слабости, а то своје знање они су дуго вежбали и непрестано га примењивали у једном правцу.

Наравно, овим се не тврди да криминалисте треба да имају мало правничког знања, а за остало да се ослоне само на познавање људи. Не то; они требају исто толико знања, колико је и њихова делатност судиска високо изнад коњокрадице или коцкара. У томе и јесте тешкоћа положаја и рада кривичнога иследника, судије, криминалисте, што он много више треба и дужан је да зна, него и сама његова правна наука. Криминалиста пре свега мора бити правник, и то добар правник. Али он не сме да има сачувано само знање што га је из школа изнео, него то своје знање мора стално усавршавати и дотеривати.

Једна од тешких погрешака, коју чини иследник кривичнога дела јесте у томе што он дозвољава ономе који је пред њим и одговара, да овај на постављено питање одговара и прича све што му падне на памет, а иследник све то прима и теши се мишљу да ће он пресудом решити ствар правилно, па било да је истина или лаж оно што кривац исказује. Један део кривице за изношење неистине, као и за прећуткивање истине пада на терет самом кривцу; али други део, и то већи део кривице пада на судију, који је пропустио да све своје умење и знање на то употреби, да цео материјал до ситница искористи и испита, па било то на корист или штету самога окривљеника. Треба велике умешности, треба јаке добре воље па испословати да онај, који излази пред иследника и судију као кривац, саучесник или сведок буде истинит у својим исказима. Судија или иследник дела треба у два правца да уради:

да онај који даје исказе *хоће* истину да изнесе, и друго, да је *може* изнети. По себи се разуме да овде није говор о оним људима којима је истина потпуно страна, који су у основи лажљивци, чија је и сама егзистенција понижавање човека, него је овде реч о људима, који су пред судом, а у животу се нису навикавали чисту истину да говоре и никад нису имали прилике да осете, да увиде и схвате вредност праве истине. А таквих је људи највећа већина што стају пред следника и што чине преступе и злочине. Ти људи никад не иду правоме циљу и право циљу; они лутају. „Не дођем ли овим путем, који изгледа прав, то ћу доћи обилазним путем; не доспем ли данас, доспећу сутра или који дан доцније и не стигнем ли тамо, стићи ћу на које друго место“. Ти људи немају одређена смера у животу и једина им је потреба да живе. Друштво је пуно таким људима. То су људи који у своје мишљењу немају свога крова и огњишта, него имају гостионицу, у којој се зауставе да обдана, а ако се не зауставе у овој, зауставиће се ма у којој другој, на коју на-трапају њихове мисли.

Карактеристично је за те људе да они увек, кад се ухвате, а лако се могу ухватити у лажи, и кад им се изложи тежина и штета коју отуда имају, да се они обично препаду, уплаше се, или гњевно се бране „та ја сам мислио да то није тако“. Те сићушне лажи, та оскудица савесности, немање воље ни љубави за истином, та удраво равнодушност и немар према истини много су гори у криминалистици и много више вреда наносе самој ствари, него што то чине оне свесне лажи; јер се грубе неистине лакше могу да открију и ухвате, него по-луистините лажи и вероватне неистине.

Та оскудица у љубави за истином, у савесности и до-број вољи за истините исказе јавља се код криваца свију доба старости, јавља се код оба пола и у сваком положају; али је најкарактеристичнија и најјаче испољена и најчешћа код људи који немају стварних занимања и одређене по-слове, који нешто стварно производе и раде. Ко у животу лута и блуди, тај лута и блуди и онда кад треба да каже истину. Од тих и таквих људи опасни су по друштво они, који свој живот проводе ма у каквом не стварном, него при-видном послу или занимању. Није неко за то несавесан према истини што ништа стварно не ради, него баш за то што није савесан, изабрао је себи привидан посао за занимање. У ову групу људи долазе већим делом трговачки агенти, пре-продавци, гостионичари и келнери, ситничари, разносачи, кочијаши, глумци, а нарочито проститутке (Ломброзо). То су све људи који имају мучно занимање, али не врше прави рад, не врше ништа стварно, а овај су посао изабрали да би баш избегли онај у истини тешки стварни посао. Они имају доста слободна времена; а и кад нешто раде, то није стварни рад, него добар део „рада“ састоји се у залудници, ходању, трч-карању, безјачењу, зијању и тако зарађују и живе лутајући. Зар је онда чудо, ако они и пред судијом кад стоје да дају исказе, лутају и тек кад кад и то случајно искажу и истину? — Није тешко одредити, који су људи из виших друштвених слојева и сталежа, аналози и слични овима, о којима је реч. Беспослени људи и лутала у вишим сталежима могу бити исто тако штетни и опасни за друштво, као што су опасни они из нижих друштвених слојева.

Од свију ових горепоменутих најопаснији су за друштво урођени беспосличари, људи који немају потребе да раде, који не могу и неће да се привикну стварном раду. Ко не увиђа да свет за нерадника, за беспосличара нема места, тај није савестан човек и од тога се не може ни очекивати да воли истину, нити да је исказује. У дугом низу посматрања и про-

учавања, прибирајући факта свога искуства криминалиста долази до уверења, које је правило да су беспосличари оба пола у својим исказима пред следником вагда несавесни, ни-кад истинити.

М. Павловић.

ИСТОРИЈСКИ РАЗВИТАК ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ У СРБИЈИ (1793 — 1869)

III.

Полиција у Србији од 1804. — 1869. год.

(НАСТАВАК)

10

Надлежност главних кнезова за суђење најбоље се види из једног писма кнеза Милоша од 24. јануара 1822. год., упу-ћеног главном кнезу нахије пожешке, у коме се вели ово:

„У писму вашем од 23. јануара саопшћавате ми више случаја, како је пет људи у пожешкој нахији погинуло, и како се догађа и више други прикљученија, која захтевају пресу-ђеније законно.

„На то вам препоручујем, да ви пресудите све друге случаје и тужбе, кромје случаја, гди се главе тиче. Овакве тужбе, т. ј. о самовољном убиству и о убиствима другим ши-љите мени амо.“¹⁾

По тврђењу Вука Караџића²⁾ међу главним кнезовима једини је био *Господар Јеврем*, који је могао погубити човека без знања кнеза Милоша.

Дужни смо још нагласити, ради потпуности ових редака о главним кнезовима, да су првих дана по новом ослобођењу (децембра 1815) за главне кнезове по нахијама постављени: *Вићентије Петровић* за београдску и грочанску нахију, *Прота Матеја Ненадовић* за ваљевску, *Милета Радојковић* за јаго-динску, *Борђе Парези* за крагујевачку, *Радосав Јелечанин* за пожешку, *Марко Абдула* за пожаревачку, *Јован Обреновић* за рудничку, *Вујица Вулићевић* за смедеревску, *Никола Нова-ковић* за соколску, *Илија Марковић* за шабачку, *Јован Милчић* за ужичку, *Милосав Здравковић* — *Ресавац* за ћупријску и *Јова Стевановић* за Пореч³⁾.

* * *

Поред главних кнезова, као представници полицијске и судске власти овога доба јављају се још и *муселими*, *кне-жински* и *срески кнезови*, и *срески кметови*.

Као што смо већ видели из уговора, закљученог између кнеза Милоша и Марашли Али-паше, у сваком нахијском граду и већој варошици поред чисто српских власти остали су и муселими и кадије ради суђења спорова између Срба и Турака у друштву са српским кнезовима. Положај њихов био је једнак са положајем главних кнезова, само што су они зависили од везира, а ови други од врховног кнеза.

Надлежност и дужности муселима овог времена, као и њихов однос према српским властима, најбоље се види из овог прилога⁴⁾:

„По указу Честитог и великог нашег везира Марашли Али Паше уруменлискога и Белиградскога, и верховнаг нашега кнеза и правитеља Народа Србскога Милоша Обрено-вића опредељује се Муселиму свакоме, и кнезу од Нахије ово Наставление како се имају владати како што ниже гласи!

¹⁾ Финансије и Установе обновљене Србије од Мите Петровића стр. 594.

²⁾ Грађа стр. 191.

³⁾ Финансије и Установе обновљене Србије од Мите Петровића стр. 606, и Поменик од М. Ђ. Милићевића стр. 673.

⁴⁾ Из необјављене збирке докумената г. Миленка Вукићевића.

1-во Дозвољено је Муселиму човека кривца, за његова дела, глобити; глобити је Муселиму дозвољено највећу глобу, до 50 гроша што се дотиче веће кривице то јест до убиства, кои убие човека, то се Муселиму забрањује, по таковаго кривца свакога да има у Београд честитом везиру и верховном кнезу послати; а његов маал да се има продати и начинити глобе до 1000 гроша, од те 1000 гроша да има узети кадија 100 гроша Ресума, а 100 гроша да има узети Муселим глобе а 800 гроша да се има у Београд везиру послати, а за мале глобе човеку каштиге кривцу колико гроша толико батина.

Човека убице ако му неизиђе у његовом малу свему 1000 гроша оно колико му мање изиђе онолико нека се узме.

2-го Ако се гди нађе у Нахији, да девојка роди с ким копице и не удави га, то да има онај човек дати 500 гроша глобе за таково дело а девојка нека рани дете, ако ли се случи да девојка удави дете, то да има платити, и човек 500 гроша, такођер и девојачка кућа да има платити 500 гроша глобе што се усудила удавити дете; акоје момак бећар да мора узети Девоику.

3-ће Проче случајне смрти акосе гди у коему селу догоде, те ест ако некога човека убие дерво, или се у воду удави; или га уеде бесан пас или змија, и такови човек умре, то такови човек да се укупати неможе докле недође муселимов човек и не види таква мертва човека; и таковима глобасе никако узети неможе само *кеш* 12 гроша 6 гроша кадија штоће у Београд јавити;

4-то Терговац сваки кои потера терговину какву на воду таи да има сваки дати 6 гроша Муселиму за тескеру а везиру 55 гроша за изун, другојачије да не може терговати; такођер и јабанац терговац кои дође ради терговине и таки сваки да мора дати Муселиму 6 гроша за тескеру;

5-то ради пуштања жене; жена никаква свога човека пуштити неможе; а човек ако кои са узроком неким своју жену пушта, то такови да мора својој жени **ак** 4 паре на дан платити коликоје за њиме седла

у Крагујевцу
815 Декем. 10

Милош Обреновић
верховни кнез
и правитељ Народа
Сербскога

(М. П.)

6-то Дозвољеное Муселиму; кантар Беглучки держати у Чачку, у карановцу, у терстенику и у Пожеги, и од сваке меане на месец сто пара узети, за кантар на сваку чекију опредељујесе 2 паре узети;

7-мо Мурасела дозвољава се узети на сваки саат грош, штоће кривца довести;

8-мо За Карађорђина вајта и Сулеман пашина да се нема ништа пресуђивати, но од каквое ето у Београд честити и велики наш везир Марашли Али паша;

9-то Акоби кои момак отео девоику пак на суду девојка казала да неће за њега поћи онаи момак сваки, под велику каштигу подпада; ако би девојка за момка сама отишла пак девојачка мати и отац повикали да је Девоику момак отео таки даи има Суду јавити; ако Девојка рекне да е добра воља то момак нека даде воиводи *оку каве*, *иак нека води Девоику!*

Наставления кнезу од Нахије штосе има Муселиму на конак сваки дан давати:

1-во 60 ока Зоби, на дан сваки,

2 = 20 Леба на сваки дан,

3 = 7 (ока) Меса на сваки дан,

4 = Сена и дрва колико год њему запотребу буде, штоје досад био, и сад до новог месеца да има примити 300 гроша;

а од сад Муселимусе опредељује на сваки месец дана, примити у готовим парама 600 гроша: за проче његове ситне потребе кое овде и закључивамо унапредак Муселим да има на сваки месец примати.

у Чачку 815
Дек. 12

(М П) у Место Господара Милоша
кнез Ђуко Филиповић¹⁾

Павел Теодоровић
секретар верховнога кнеза

До 1820 год. муселими су, у друштву са кнезовима, судили и Србима и Турцима, а од тог доба, услед заваде кнез Милошеве са Марашлијом и установе судова у овој и идућој 1821. год., сва судска власт за Србе пренета је на судове, а муселими су остали да суде Турцима све до 1830. год. Султанским хатишерифом од 3. августа исте год. пресечено је свако турско мешање у унутрашњу српску управу, и изриком казано (чл. 10), да *»Муселими и воиводе неће више пребивати по частима Србије, гди нема градова, и правосудије реченога места вручава се за унапредак реченоме кнезу!»*.

Међу актима Народне Канцеларије, који се сада чувају у Државној Архиви, има њих неколико, који се односе на постављање, отпуштање и рад муселима у опште. Из ових акта јасно се види, да је кнез Милош на муселиме обраћао велику пажњу, и утицао знатно на њихово збацивање и постављање.

»На ваше зактевање и народно, вели се у једном акту Народне Канцеларије од 2 јуна 1819. упућеном кнезу Милошу, да се војвода јагодински због његова рђава поштунка промени, *совершенно је*, и за војводу у Јагодину ето одлази Гавазбаша, а у Смедереву одлази Салт Ефендија које обзнавајући остајем.

Ваш

Георгије Поповић¹⁾

Треба још знати, да су муселими, као и остали српски чиновници, примали плату из народне касе, која им је до 1830. год. износила по 1000, а од тог доба по 500 гроша на месец.

* * *

Као год и за време првог устанка, тако су исто и сада нахије биле подељене на *кнежине*, у којима су били старешине *кнежински кнезови*. Оно што су главни кнезови били у нахијама, то су кнежински били у кнежинама. И њих, као и главне кнезове, постављао је сам кнез Милош, само што су њихове дипломе биле нешто мало друкчије. У њима им се изриком препоручује да извршују наредбе главних кнезова, и да им о сваком важнијем догађају у кнежини подносе извешћа. Ради што бољег и правилнијег схватања њихових дужности и положаја према главном кнезу, исписујемо овде, као најпотпунију међу свима, диплому Хајдук-Вељковог брата Милутина Петровића, која гласи:

»Љубав ваша, верност к прељубезноме отечеству, тачноје исполнение дела досада вама вручених, и проча качества ваша, обратиду су внимание мое ова на ползу и послугу отечества нашего употребити; и тако наименуем и потврждавам вас кнезом *кнежине Омоља*, у пожаревачкој нахији, и заповедам да заступите празное место почившаго кнеза Маринка. Ви ћете по примеру прочих кнезова у истој кнежини од главнога кнеза Стефана Добринца заповести примати, све што се дела народња и различито догађа у кнежини вам врученој случи, јему, кнезу Стефану Добринцу, јављати. И порез на кнежину вашу припадши њему издавати, и заповести његове са сваком ревностију исполњавати. Притом ја несумњам да

¹⁾ Сербске Новине за 1834.

не само сиротињу угњетавати пећете, но онои нарочито од свакаго нападаствованија и неправде како од междусобне тако од вашик и туђик млађих бранити. Преступника казнити по извиденију добра дела његова. Дозвољава се вама до двадесет и пет штапа, и то као човека штапом танким. За виша пак преступленија са знањем вашег главног кнеза описав сва дела преступника пошљите у Београд у канцеларију народну на пресудженије. Глобити или неправедно отимати недозвољава се никому буди какову пригрешенија било би. Акол ли кнез или обранитељ народни буде преступник, преступление животом да плати. Но имание његово остаће невредимо за уживање деце његове. Кнез преступиви ово урежденије не само што свакому отетое повратити, и с чина свога избачен бити мора, но к тому и без чесно наказним бити имат. При том кметовом и целом народу у врученой вам кнежини омољској остреште налажем вама свако почитание, повинование у место мене одавати и у исполненију народни дела сваку рукопомоћ чинити 9. маја 1820 № 577.¹⁾

Као што се из ове дипломе види, кнежински кнезови били су непосредно и у сваком погледу потчињени главним кнезовима. Оно што је врховни кнез био за главног, то је овај био за кнежинског кнеза, а сва тројица били су апсолутни господари: први у земљи, други у нахији, а трећи у кнежини. Систем управе, дакле, био је један исти, али је разлика била у територији.

Поред извршивања наредаба врховног и главног кнеза, важније дужности кнежинских кнезова још су се састојале:

- а, у одржању реда и поретка у земљи;
- б, у истраживању злочина и злочинаца;
- в, у суђењу како грађанских тако и кривичних ствари;
- г, у куљењу порезе и надзору над сеоским кметовима.

Ово су, као што рекосмо, само важније дужности кнежинских кнезова, а иначе су они били надлежни за све и сва у својим кнежинама.

Први кнежински кнезови у новоослобођеној Србији, који су кнезовали у 1816. и 1817. год., били су ови:

И. У нахији београдској:

1. Павле Маринковић — Гошник, из Зеока, у кнежини колубарској, која се доцније по њему дуго звала *Гошникком*;
2. Никола Катиф, из Рогаче у кнежини космајској;
3. Живко Михаиловић, из Умчара у кнежини грочанској;
4. Никола Станковић, из Остружнице у кнежини цосавској, и
5. Аксентије Миладиновић, из Чибутковице у једном делу колубарске и цосавске кнежине.

II. У нахији ваљевској:

1. Јован Бобовац — Симић, из Бобова у кнежини подгорској;
2. Ранко Тешић, из Мионице у кнежини колубарској;
3. Гаја Дабић, у кнежини цосавској, и
4. Јовица Милутиновић у Ваљеву.

III. У нахији јагодинској:

1. Илија Вукомановић, из Доње Сабанте у кнежини левачкој, и
2. Милоје Тодоровић, из Црнче у кнежини белничкој.

IV. У нахији крагујевачкој:

1. Петар Тошаловић, из Кусатка у кнежини гружанској;
2. Милутин Савић — Гарашанин, из Гараша и Јован Тошалац у кнежини јасеничкој, и
3. Ђорђе Парезан, из Брзана у кнежини леценичкој.²⁾

(наставиће се)

Д. Ђ. Алимпић

¹⁾ Грађа за историју Краљевине Србије од Браће Петровића књ. I. стр. 209.

²⁾ Крајем 1816. Парезан је постављен за нахијског кнеза.

ДА ЛИ ЈЕ САМОУБИСТВО БОЛЕСТ ИЛИ ЗЛОЧИН?

Криминално — психолошка студија

(НАСТАВАК)

Мора се човек чудити, да се, на пример, мало придаје важности томе, да психичне заразе могу бити узроци самоубиствима. Старији писци су указивали на то, да нагон за подражавањем не игра баш тако малу улогу у самоубиствима. Већ пре 100 година Осиандер је у својим одличним монографијама о самоубиству¹⁾ поменуо те узроке; а Француз Фодор је такође у том правцу чинио истраживања²⁾, док се у новије време мање придаје важности томе. Клингелштајн прича³⁾, да је једно сељаче пресекло себи гркљан за то, што су га нешто изгрдиле, па је са тако зинулом раном отрчало у собу где му је била мати у породичним мукама. Када је ова видела свога сина у таквом стању, била је толико узбуђена, да су је само силом могли савладати, да и она не одузме себи живот на исти такав начин.

Када се некада у „Инвалидском Хотелу“ у Паризу један ветеран обесио о извесан стуб, одмах су по том дванаест других инвалида употребили исти стуб у истом циљу, тако да су га морали уклонити са тога места⁴⁾. Дело је посматрао, како се у селу Сен Сјер Монжо обесио једна жена, и да је том примеру у току идућих дана следовало много других жена⁵⁾.

Грединг⁶⁾ прича о једној жени, која је видела два добра пријатеља, како су један за другим скочили у Елбу, па је из тај начин обуздала је тако јака пожуа, да и она на исти начин оконча свој живот, да је само највећи надзор од стране фамилије и околине био у стању да је задржи од те одлуке. Исти писац говори о другој жени, која је добила нагон за извршење самоубиства, кад је сазнала да се њена једна рођака обесио. Тако звана епидемија самоубиства бар извесним делом заснива се на подражавању у погледу психичке заразе.

Епидемија самоубиства код жена и девојака позната је још за време Плутарха⁷⁾ у Милету, а слична епидемија јавила се у Египту под владавином Птолемејевом услед прорицања стојичкога филозофа Хегезијаса. Блуменбах⁸⁾ прича, да су се у лето 1786. године за време од неколико недеља удавиле у води неколике служавке у Гетингену. Подражавање самоубиства јавља се често са мунициозном тачношћу према ономе самоубиству коме се подражава, и та се тачност не простире само на избор у средствима, већ и у најмањим ситницама у извршењу, па чак и у старости. Један зрео човек, који је живео у добрим фамилијарним и материјалним односима, који је био скроз исправан, и иначе живео правилним и уредним животом, убио се и оставио је за собом опис своје драговољне смрти, у коме је поред осталих узрока изнео и то, што су се и његов отац и његов брат убили у исто доба старости, у коме је он сада када извршује самоубиство⁹⁾.

У Немачкој има једна врста пожуе за подражавањем у разним правцима, па и у погледу самоубиства, којој су се Фран-

¹⁾ Osiander, Ueber den Selbstmord. Hannover 1813.

²⁾ Traité du Delire. Paris 1822. Tom. I. pag. 448.

³⁾ Schmieders Annalen der Staatsarzneikunde. 5. Jahrgang. IY. Heft. S. 687.

⁴⁾ Falret, de l'hypochondrie et du suicide. Paris 1822. p. 248.

⁵⁾ Esquirol, des maladies mentales, Tom I. p. 587. Gacette de santé 21 Mai 1813.

⁶⁾ Medicinische chirurgische Schriften, I. Bd. S. 79, 81.

⁷⁾ Plutarch, von den Tugenden der Weiber.

⁸⁾ Medicinische Bibliothek II. Bd. S. 192.

⁹⁾ Voltaire, diction. phil. Tom. II. Art. Caton et suicide.

дузи чак и подсмевали. Али ми смо мишљења, да ни један човек неће учинити крај своје животу само из мајмунисања. Буде ли код индивидуа побеђена унутарња љубав ка животу извесним делимичним нагонима, онда је то несумњиво доказ да код њих постоји већ извесна абнормалост или и поремећај у душевном животу, што околина не може да примети. Кад такав болесник изврши самоубиство под разним другим околностима, јавност неће бити у стању да изнесе прави узрок, који га је на то нагонио, већ ће према ономе што јој је познато износити своје закључке.

Посматрајући сав статистички материјал о самоубиствима, можемо видети, да цифра самоубиства у извесним месецима по правилу расте, а у извесним месецима по правилу опада.

За Саксонску и Баварску то су месеци мај, јуни и јули, за Француску јуни и јули, и за Италију такође мај, јуни и јули, када је цифра самоубиства највећа. У Енглеској често зову јули *месец у коме се људи вешају*.

Колб је изводио своје таблице о самоубиствима по рачунањима броја самоубиства по разним државама, и по њему је средњи однос овакав :

	Белгија	Аустрија	Данска	Шведска	Берлин
јануар . . .	57	62	67	70	97
фебруар . . .	73	60	78	78	48
март . . .	78	76	63	73	117
април . . .	94	88	88	91	68
мај	103	116	113	137	112
јуни	104	119	139	96	83
јули	103	121	116	96	97
август	95	98	82	76	112
септембар . .	85	78	72	83	59
октобар . . .	78	65	68	73	68
новембар . . .	66	68	71	65	66
децембар . . .	65	49	53	63	73

И овде видимо свуда јак прираштај цифре самоубиства у жарким месецима, а опадање њено у најхладније доба године. Кад би било обратно, онда би се то могло разумети тако, да то долази отуда што зими влада велика несрећа и оскудица — хладноћа и глад. Али пошто није тај случај, онда остаје као једино могућа чињеница, да на прираштај самоубиства има утицаја време и телурични односи. Још можемо и то рећи, да је умножавање самоубиства нарочито за време бурних дана и „ноћи“, што може дати извињења ономе сујеверју код народа, који верује да ђаво шаље буру и да је човек тада приморан самоубиством да преда душу своју пакленој цару. Ако се лешина самоубице однесе на гробље, онда ђаво по шаље буру и уништи усеве. На тај је начин више сујеверни народ, него ли свештенство, укратио самоубици „часно“ сарањивање.

Изгледа да и мене месеца имају извеснога утицаја на цифру самоубиства. Колб је приликом својих дугих посматрања дошао до закључка, да у првој четвртини месеца цифра самоубиства знатно скаче. Он је пронашао овакву средину.

нов месец	прва четврт	пун месец	последња четврт
785	893	738	802

Ова посматрања говоре такође у корист невиности самоубице и подржава мишљење, да је овај болесник, пошто и иначе знамо, да извесне болести (хистерија, епилепсија, душевни поремећаји и т. д.) услед промене времена трпе извесне мене у својим функцијама. Искусан посматрач, који не посматра све што се дешава само кроз лабораторијумске наочаре, неће никако порицати утицај месеца на самоубиство. На нарочито осетљиве и раздражљиве личности има знатнога утицаја већ и сама промена околине, велелешност при роде и т. п.

(свршиће се)

Са немачкога Д. В. Бакић

ПОУКЕ И УПУТИ

Чиста је чиновничка месечна плата, у смислу § 471. тач. 7. грађанског судског поступка, оно, што претекне по одбитку дванаестог дела распоређеног пореза на систематску плату и личност, и дванаестог дела процента за удовички фонд.

По поравнању извршеном код ужичког првостепеног суда од 20. септембра 1899. године, Т. Ј. обвезао је се, да као дужник своје оцу Љ. Ј., док је жив, даје на име издржавања по 80 динара месечно.

Према овој поравнању, пореско одељење среза црногорског задржавало је, по тражењу Љ. Ј., од плате Т. Ј. по 80 дин. месечно, све до 1. априла 1901. године; али, од овог доба, услед расписа Пореске Управе од 12. априла 1901. год. Пор.Бр. 9899., почело је задржавати по 52.50 динара, рачунајући, да се дужнику Т. Ј. од његове систематске плате, има издавати чиста половина, а од друге половине, да се има предходно одбити сразмеран део целокупног пореза и проценат за удовички фонд, а ресто издавати поверитељу. О овој пореско одељење известило поверитеља Љ. Ј. решењем од 20. јуна 1904. год. Пор.Бр. 961., које је, по изјављеној жалби од стране Љ., одобрила и

Пореска Управа решењем од 11. октобра 1904. год. Пр.Бр. 25654.

Државни Савет, по жалби Љ. Ј., решењем својим од 16. децембра 1904. год. Бр. 9572., поништио је решење Пореске Управе из ових разлога:

Распис Пореске Управе од 12. априла 1901. год. Пор.Бр. 9899., на коме је, с погледом на чл. 63. и 106. закона о непосредном порезу, пореско одељење среза црногорског засновало своје решење Пор.Бр. 961., које је одобрила Пореска Управа ожалбеним решењем, замењен је доцнијим решењем и објашњењем Пореске Управе од 21. октобра 1901. год. Пор.Бр. 31090. Према томе, ово доцније решење Пореске Управе имало је да послужи као мерило у оцени питања: како се има израчунавати половина плате Т. Ј., из које се има наплаћивати потраживање жалитељево, по забрани судској од 22. маја 1899. год. № 15158.

Овим решењем Пореске Управе објашњено је пореском одељењу: „да од целокупне систематске месечне плате дужника Т. Ј. по одбитку улога за фонд удовички, и порезе, али само оне порезе, колико ова по рачуну износи на систематску плату и личност, половину издаје дужнику Т. Ј., а другу половину употребљава за рачун извршења осуде, и редовно је шаље његовом поверитељу“. На како ово

решење Пореске Управе има ослоња и у § 471. тач. 7. грађан. судског поступка, то је одељење, од дана, када је жалитељ стекао право залог за његово потраживање на плату Т. Ј., требало првенствено, од његове целокупне систематске месечне плате обустављати, у смислу чл. 106. закона о непосредном порезу, дванаести део његовог распоређеног пореза, само на плату и личност, и дванаести део процента за удовички фонд, а остатак, као чисту плату, поделити на двоје, па један део издавати дужнику Т. Ј., у смислу наведеног § 471. тач. 7. грађан. судског поступка, а из другог дела наплаћивати потраживање жалитељево, по забрани судској и поднесеном поравнању, које се равна извршној судској пресуди — § 146. грађ. судског поступка, а не, као што је одељење, на штету жалитеља, погрешно наплаћивало сву порезу на плату, додат, повишицу и личност, само из оне половине, која се употребљује за извршење.

Један случај неумесне примене § 356. в. кривичног закона.

П. Д. и С. П., из Шапца, узели су од А. Б. његову гостионицу под закуп од 1. новембра 1903. год. до 1. новембра 1906. год., и о томе закључили уговор.

Одмах после тога, у јануару 1904. год., један од закупаца, П. Д., иступи из радње. Извештен о томе, сопственик гостионице тражио је, да и други закупац иступи, пошто налази, да је иступањем једног уговор повређен.

Ну како други закупац, С. П., није хтео иступити из радње, то му начелство, на жалбу сопственика, решењем својим Бр. 7810. нареди, да се у року од 1 дана исели из закупног добра, налазећи: да је уговор, иступањем једног закупца, у суштини својој измењен, пошто је дато јемство окрњено, те је сопственик стекао право, да се користи § 356. в. кривич. закона.

Противу овога решења, закупац С. П. жалио се Министру унутрашњих дела, који је својим решењем од 25. маја 1904. год. П. Бр. 14640. одобрио решење начелства.

По изјављеној жалби, Државни Савет, одлуком од 15. марта 1905. године Бр. 1896., поништио је ово решење Министра унутрашњих дела са ових разлога:

По § 356. в. кривич. закона, кад је кирајници, или закупцу, рок закупа истекао, или му господар закуп на време отказао (§ 701. грађанског закона), па неће, на захтев господара, из закупног добра да изиђе, полицијска ће му власт наредити, да се у року од једног, а најдаље од три дана из закупног добра исели; и ако он то не учини, било хотимично било из узрока који га по закону не оправдавају, власт ће га силом из добра истерати и за непослушност казнити.

У овом конкретном случају није био наступио ни један од наведених узрока, јер је жалитељ, поднесеним уговором о закупу, као пуноважном исправом, доказао: да рок закупном хотелу није истекао, и да није наступио случај предвиђен уговором за раскинуће, пошто као закупац уредно кирију плаћа.

То, што је други закупац, као саговорач-ортак, отказао за себе даљи закуп, није уговором предвиђено као разлог за престанак закупа и раскинуће уговорних односа између жалитеља, као другог закупца, и закуподавца.

Према овоме Министар, као врховна полицијска власт, није био надлежан, да улази у оцену питања: да ли је, услед отказа закупа од стране једног закупца, ослабљена гаранција закуподавцу за кирију и дати једик кафански по уговору; да ли је тиме уговор у суштини својој измењен, и као такав престао да важи, и тиме закуподавац стекао право, да се користи § 356. в. кривич. закона.

Сва су ова питања „спорна“, и у цели њихове расправе требало је поступити по последњој тачци § 356. в. кривич. закона, и упутити господара закупног хотела надлежном суду решењем, а дотле задржати постојеће закупно стање. **М В**

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Деветогодишњи оцеубица. — Из Туниса јављају о следећем ужасном злочину. Неки надзорник над каменитим рудницима у близини села Сиди Футалах затворио је у

једну мрачну одају свога деветогодишњег сина Мохамеда, што је тога дана напустио козе, које је имао да чува, и отишао у кућу па спавао. Како је и иначе био лењ и неваљао дечко, није му то била прва казна, али је овога пута некако јако заболела Мохамеда, те је дерући се довикнуо своме оцу, да ће му се за ово осветити. И заиста, одржао је реч. Кад је то вече све по кући заспало он се диже из своје постеље и приближи се кревету, у коме је спавао његов отац, испали на њега два метка из револвера, и од тога остаде овај на месту мртав. По том је надао се у бегство, и тек је сутра дан ухваћен у једној туниској улици, где се шетао. Када су га испитивали, признао је дело, али није показивао ни најмањег знака кајања за то своје ужасно дело.

Спаљивање коцкарница. — Ту се скоро у Сантјагу у Шпанији десио случај невероватне природе. У једној озлоглашеној коцкарници студент теологије и семинариста Муниц пуцао је на „банкера“ коцкарнице Естевеца, коме је био дужан 470 песета, и на студента права Енрика. Док је Естевец лако рањен, Енрик је добио тешке повреде, од којих је одмах за тим и умро. Студенти велике школе у Сантјагу огорчени овим случајем пошли су из једне коцкарнице у другу и свуда су спаљивали намештај, не би ли на тај начин казнили владу, што без икаквих обзира трпи отворене коцкарнице, где се игра на срећу, а не мисли се на зле последице. Полиција и војска морали су се умешати, и само су с оружјем у руци могли стати на пут огорченог омладини.

У лудилу убила своје дете. — У Митенвалду је двадесет и двогодишња раденица Јакобић убила своје првенче у наступу лудила. Тек пре четрнаест дана породила се, и осам дана лежала је у кревету. По томе се почела опорављати и тек на два дана пред извршење дела изашла је из куће. По свима изгледима, њено душевно здравље претрпело је од ове болести јак потрес, и она на један пут полуде. У том стању узела је кујнски нож и њиме пресекла главу своје првенчету. За тим је узела леш у наручја и с њиме истрчала на улицу, где су је са тешком муком полицијски органи савладали и спровели у лудницу у Еберсвалду.

Сујеверје у Италији. — Из Палерма јављају за један случај сујеверја са једним сељаком из најближе варошке околине. Он је причао својој жени, да ће по савету једнога човека доћи до великог „блага“, и то по овоме рецепту: „На томе ћеш (ближе описаном) месту ископати рупу у земљи, па ћеш око пола ноћи, када иду вештице и ђаволи, попрскати ископану земљу *свежом крвљу једног малог детета*; по том ћеш наћи благо!“ Сујеверна сељанка била је лукава и веровала је да ће моћи преварити ђавола, те предложи своје мужу, да место детета жртвују једног голуба, и да његову крв употребе за прскање ископане земље. Сељак, са овом изменом, исцупи све тачно по рецепту, и заиста нађе сјајне комаде нована у ископаној руци; истина били су тантузи. Међутим се „ђаво“ био сакрио ту у бли-

зини, приметио је превару и довикнуо запрепашћеном сељаку гласом као из гроба: „Тако, дакле, ти хоћеш да ме превариш, па си место детета убио голуба! Мораш бити кажњен! Ако сада хоћеш блага, мораш да жртвујеш тринаесторо деце, и ништа мање!“ По том је завечеао још неким ланцима, да би глас из гроба имао што више тајанствености и ефекта. Сељак пожури кући и саопшти жени шта се све збило. Након подужега саветовања, обоје се решише, да принесу на жртву тринаесторо деце, и не слутећи могућност, да су обоје жртва само једне рђаве шале. Док су се ово двоје кренули да заиста учине по ђаволовој наредби, „ђаво“ доби страх и отиде на достави полицији намеру заслепљенога сујевернога брачнога пара.

Геније и лудило. Октобра месеца прошле године берлински поротни суд имао је више дана на дневним реду претрес двојици фалсификатора новаца. Оптужени су били Гелхаус и Лахе, фалсификатори, који су фалсификовали хартије од вредности са купонима заједно, а нарочито су рафинирано извели штампу. Главно питање било је на претресу о томе, да ли је нормално стање душевног здравља код Лахе-а. Психијатријски стручњаци никако нису могли да се сложе у мишљењима. Од нарочитог је значаја било мишљење професора Банхера из Бреславе. Он извештава, да је Лахе био код њега на посматрању годину и четири месеца, и да за то време Лахе није симуловао у бреславском заводу. Тада је Лахе давао од себе слику прогресивног лудог болесника. Карактеристичне телесне појаве увек су ишле паралелно са психичним. Факат, да је Лахе на префиниран начин утекао један пут из завода за душевно оболеле Брига, ни у колико није поколебао стручњаке, и ако је за то време на врло разумни начин извршио фалсификовање новаца. Стручњаци су остали при дијагнози: хронична паронија. Па и поред свега тога Лахе је осуђен на више година робије. Овим поводом сећамо се примера, који је у „Хормсвартском магацину“ ближе опасан. Цемс Ханри Пулен, болесник душевне болнице Барлсвода, умео је да справља масу уметничких ствари, као моделе лађа и кућа, намештаја и аутомата, слика, изрезаних штапова за шетњу, статуа и томе подобно, и ако никада није обучаван у вештачком дрводељском занату. И Лахе је поред своје хроничне пароније био врло искусан и вешт фалсификатор; његовим се фалсификатима свако дивило.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Павле Хевђен — Јевђенијевић, родом из Овче у А. Угарској, који је код начелника среза врачарског издржавао шестомесечни затвор због крађе, побегао је из затвора ноћу између 17. и 18. ок. м-ца.

Павле је омален, плав, ретких бркова, брије се, сув, не говори чисто српски већ заноси на влашки; у црном кратком похабаном капутућу, панталоне од белог банаћанског сукна, на глави шубара црна, на ногама банатски опанци.

Павле је раније у А - Угарској осуђен на 2 године робије за крађу, па је пре издржавања казне побегао у Србију. Тражен је да се изда аустро - угарским властима и екстрадиција је одложена док код нас не издржи осуду.

Позивају се све полиц. и општинске власти да Павла у својим домаћацима живо потраже на нађеног спроведу начелнику среза врачарског с позивом на Бр. 5155 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 13.795.

Новак Кузмановић, земљоделац из Венчана, који је код начелника среза колубарског у окр. београдском окривљен за опасну крађу, побегао је незнано куда.

Он је стар 35—38 година, стаса средњег, дежмеааст, у лицу прномањаст, пегав од малих богиња, очију и бркова смеђих, брија се; од одела има на себи чакшире од сукна и гуњ од шајка, на глави шубару. На левој страни главе на темену има ћелаво место у величини 10 пара дпн., од убоја. Сазнаје се да је нешто од оружја собом однео с намером да се власти не јавља.

Позивају се све полиц. и општинске власти да га у својим домаћацима живо потраже и на случај проналаска спроведу начелнику среза колубарског с позивом на Бр. 3630 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 13892.

Здравко Маринковић из Богатића и **Милан Миленковић** из Малога Вртопа, слуге Алексе Стевановића из Кличевца, ноћу између 15. и 16. ов. м-ца побегли су из притвора начелника среза ваљевског, пошто су на прозору изломали шинке и разбили прозор.

Здравко је раније осуђиван два пута на робију због крађе, а и сад је опет био у притвору за крађу. Он је средњег раста, очију смеђих, усне су му танке; од одела носи гуњић, гаће и кошуљу, на глави шубару, на ногама опанке и шарене чарапе. На први поглед изгледа подзрив, говори танким гласом и полако.

Милан ја висок, прномањаст и личи на Циганина, на глави има једну рану од скорашње повреде, носи гуњ и чакшире поцепане.

Позивају се све полиц. и општинске власти да их у својим домаћацима живо потраже и нађене спроведу начелству ср. ваљевског с позивом на Бр. 3889.

Игњат Стајић, обућарски калфа, који је становао у Сарајевској ул. бр. 36 у Београду, украо је један златан прстен са два бела камена у вредности 28 динара, па побегао незнано куда. — Позивају се све полицijske и општинске власти да Игњата живо потраже и нађеног спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 12629.

Живојин Борђевић, покућар код г. Др. Занџа, 13. тек. м-ца обнo је катанац на радњи Трајка Милошевића, из Ниша, па је украо: две машине за бријање, два бријача, једну белегију, један бакарни легон, једне кљеште за вађење зуба, један пар ципела и два чешља за машину, па је са покраденим стварима побегао незнано куда.

Живојин је средњег раста, црн у лицу, косе плаве, очију смеђих унаглих, без бркова и браде, носи поткошуљу, капут сако поцепан, ланталоне војничке беле, на глави шубару и на ногама опанке. — Нека га све полицijske и општинске власти живо потраже и пронађеног спроведу нач. окр. нишког с позивом на Бр. 6815

Владимир Дурковић, из Шајића решењем лесковачког прв. суда стављен је под поротни суд и у притвор за крађу стоке, но он се налази у бегству и до сада се није могао пронаћи.

Владимир је стар 23 год., раста високог, лица дугуљастог, очију граворатих, косе смеђе, без браде и бркова. — Препоручује се свима полиц. и општинским властима да Владимира најживље потраже и у случају проналаска спроведу га лесковачком првостепеном суду с позивом на Бр. 6808.

Станоје Џимрић, тежак из Штубника, побегао је из притвора среза азбуковачког, у коме је био због крађе. Станоје је стар 23 год., повисок, очију и обрва плавих, косе смеђе, образа дугуљастих, носа грчког, бркова плавих, малих, од одела има панталоне и гуњче од сурог сукна, на глави шубару и на ногама опанке. — Нека га све полиц. и општинске власти живо потраже и нађеног спроведу нач. ср. азбуковачког с позивом на Бр. 3000.

Никола Јеличић, бив. слуга код г-ђице Сладојевићеве, управитељице вишег завода за васпитање девојака, у Раковици 28. пр. м-ца преварио је г. Станоја Живковића, трг. овд. и узео му: једну белу куварску блузу, једну белу кецељу и једну белу капу, све у вредности десет динара. Никола је стар до 20 год., висок, сувољав, у опште смеђ, на себи је имао одело од приог штофа и мекан црн пешир. Препоручује се свима полицijsким властима да Никола потраже и пронађеног спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 12156.

Радован Тодоровић, финансијски стражар главне царинарнице, оштетио је државну касу са 30 дпн. и приватна лица са 120 дпн., па по том напустио дужност и побегао незнано куда. Он је родом из Спбнице, ср. прокуначког, повисок, стар око 32 год., прномањаст, средњих, оборених, црних бркова, обрјан, на једном образу има опекотину, а иде мало погурен. Раније је био са службом у Шапцу, и по том као финансијски стражар при царинарници. — Позивају се све полицijske и општинске власти да Радована најживље потраже и пронађеног спроведу управи града Београда с позивом на на Бр. 4050.

Украдена кобила. Ноћу између 9. и 10. тек. м-ца непознати допови украли су једну кобилу Авраму Гавриловићу, тежаку из Малога Шиљеговца у срезу расинском. Кобила је стара 7 година, длаке зелено-ћогатасте, средњег узраста, без икаквих белега и роваша. Препоручује се свима полицijsким и општинским властима, да за доповима и покрађом учине најживљу потеру, и у случају проналаска упуте их начелнику среза расинског с позивом на Бр. 7888. — АПБр. 601.

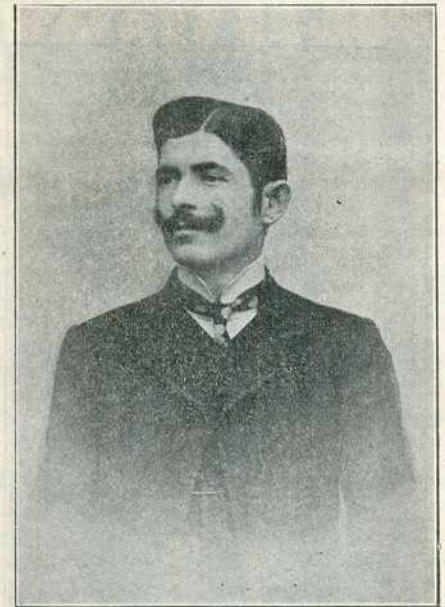
Непознати допов украо је Миливоју Сретеновићу из Кушиљеза, једну краву стеоу, матору 2 године, длаке шарене, без десног рога; једну јуницу матору 1 годину, длаке шарене, без роваша, и једно теле длаке суре, маторо пола године, са левим увом проваљеним, без других роваша.

Препоручује се свима полиц. и општинским властима да допова и украдену стоку живо потраже у својим домаћацима и на случај проналаска допова спроведу га начелнику среза моравичког у округу пожаревачком с позивом на Бр. 5730.

Непознати допови украли су ноћу између 10. и 11. ов. м-ца пет комада дебелих свиња из обора Живка Гајића, трг. из Пожаревца. Од украдених свиња две су длаке црне, две беле и једна сура са шареним пругама, а све су без роваша са клемњавим ушима. Препоручује се свима полицijsким и општинским

властима, да за доповима и покрађом предузму најживље трагање и у случају проналаска спроведу их нач. окр. пожаревачког.

Душан Јовановић, калфа у берберској радњи Светислава Димића, у Краља Милана улици број 14., у Београду, побегао је 4. тек. м-ца од свога газде, пошто му је укрио 150 динара. Душан је родом из Мокрина у Аустро-

угарској, стар је 29 година, средњег раста, црних очију, обрва, косе и бркова, удовац је; има једно мушко дете, а поданик је аустро-угар, ски. У вези потернице у 14. броју «Полиц. Гласника» износи се Душанова фотографија, и препоручује се свима полицijsким и општинским властима, да за Душаном изврше најживљу потеру и пронађеног спроведу га кварту Терзијскоме Управе града Београда с позивом на Бр. 3450. — АПБр. 620.

УХВАЋЕН ХАЈДУК

Гвозден Минић, бив. пекар, који је решењем начелства округа ваљевског оглашен за хајдука, а чију смо фотографију и потерницу донели у 10. и 11. броју «Полиц. Гласника», ухваћен је у Вишеграду у Босни, и биће предат кроз кратко време нашим властима.

ПРОНАЂЕН КРАДЉИВАЦ

У 14. броју «Полицijsког Гласника», а у рубрици «Из полицijsког албума», изнета је слика **Ђорђа Којића**, бив. оланчарског калфе, кога је Управа града Београда ухватила и притворила као лице посве сумњиво и без занимања. Изнесећи слику Ђорђевићу, уредништво је позвало све полицijske и општинске власти да јаве Управи града Београда, је ли Ђорђе учинио какво казниво дело у њиховом подручју? Поводом овог позива, начелник среза колубарског известио је Управу да је Којић разбио један дућан у Венчанима, и молио да му се исти спроведе ради вођења истраге, што је и учињено.

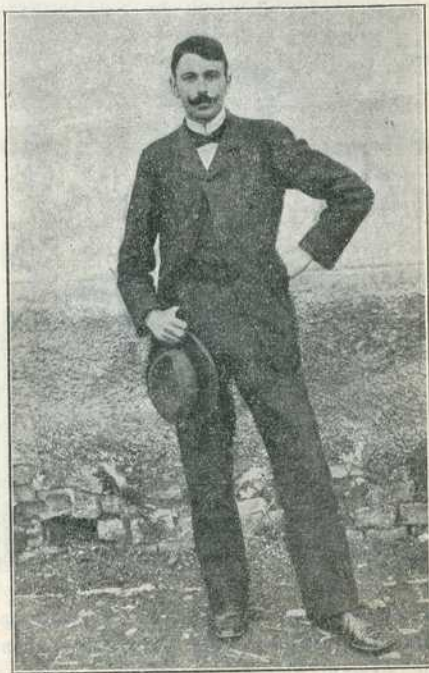
ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Превара с калупима. Шабац, због свога суседства са Аустро-Угарском, због лакоће да се у њ преко Саве дође и неприметно и забрањеним путем, одавно је окупљен као центар,

WWW.UNILIB.RS

где се скупљају вештаци за прављење лажног новца. Из занавде је Србије јак извоз сточни за пештанску пијацу и тамо ти „мајстори“ дочекују и праве познаниства са нашим добродушним и лаковерним извозницима, сондирајући земљиште за долазак у Шабац и околину код кога од упецаних, који ће дати капитал, те да се „отпочне рад“. Око Новог Сада, Пеште, а нарочито у Осеку, има велики, пак, број варалица, који тргују са калупима од олова за

прављење лажног новца. Један од тих варалица Душан Пајић, колар из Каћа у Срему, у споразуму са једном шабачком варалицом

Живојином Мандићем, удесили су били да помоћу лажних калупа опљачкају њих четворицу извозника, прилично имућних и угледних људи из три разна села. Њихова имена морамо прећутати — јер су за казну, за своје лакомство, издржали под истрагом близу три месеца. Пошто су се писменима споразумели,

Мандић доведе код своје куће у Шабац Душана Пајића, који донесе два оловна калупа: један за дводинарце, а други за једнодинарце, ванредно тачно и вештачки израђене. Пошто су обишли своје пријатеље које су хтели ангажовати у своје „предузеће“, 27. јануара у вече оне газде са села дошли су код Мандића, дали су нешто пара за материјал, и те је ноћи пред њима ишао Душан да излије неколико динара, како би се они у истинитост уверили, и како би, у исто време видели сву „манипулацију“, те да би, после, пошто се погоде и куће калупе, могли и сами израђивати новац. Душан је, при лампи, отпочео „посао“, па онда понут „окус — покуса“, подметне прави динар, а сарживу калупа изручи у леген с водом, одакле је груби, лажни динар ишчекао у реп Душанов. Селаца задовољни овом брзином долажења до готовине, очарани лакоћом брзог вађења динара, реше да откупе калупе и погодба се углави за 800 форината. Њих су четворица имали даги, дакле, сваки по 200 форината, па је остављено за сутра дан, 28. јануара, да они дигну по заводима у Шапцу новац и да од Душана откупе калупе.

Међу тим полицији је већ запело за око оно њихово тумарање по селима, тајанствено са стајање код Мандића, и пред зору 28. јануара уштеди селацима труд око позајмине новца, јер их све похапси и брзом истрагом и премећном неколико кућа нађу се сакривени калупи и „материјал“: олово, капај, бензин, шпиритус, цезва и кашпичица!

Пошто су у Министарству Финансија калупи оглашени за неспособне за израду новца, према селацима се истрага прекину, а Душан и Живојин остали су и даље у притвору за *покушај преваре*.

Ове смо редове и слике Душана Пајића и Живојина Мандића, добили од начелства округа подринског и износимо их за то, да би наш свет упознао ове варалице и умео се сачувати у давој прилици каквог покушаја, који треба одмах власти доставити.

Лука Јовановић, шлосер из Шапца, стављен је под кривичну истрагу, притвор и у оков. решењем начелства округа подринског од 17. марта ове године Бр. 4281 за покушај убиства са предумишљајем извршеног над својом женом Милевом. — Лука се одвојио од своје жене још пре две године, за то што се није могао са њом слагати, и често је злостављао. Међутим он је непрестано гањао и претио јој, да ће је убити, ако се њему не врати. Марта 16. по подне добије он позив од свештеника по спору развода брака, који је његова жена повела. Разјарен том њеном упорношћу, наоштрио је дворезни челични нож, тежак, јак, на облик гладијаторског ножа, а сем тога спремио је и револвер, за жену, браћу и оца, ако би скочили, да му спрече извршење намереног дела. Тога вечера написао је и један низ стихова — као папагирик себи и жени. Сутра дан у 7 и по сати изјутра стајао је са својом женом пред свештеником у црквеној канцеларији. Под назухом испод капута држао је нож, револвер му је био окачен о опасач. Кад је његова жена потписала са слушање о тражењу развода брака, он иуче нож, и не гледајући где, он је четири пута ударио ножем своју жену: један пут у руку, други пут у трбух, трећи пут у леђа, па и четврти пут у леђа, оставив нож у телу. — Одмах је био ухваћен, а жена одведена у болницу. Сви су изгледни да ће рањена остати у животу.

Лука је родом из Шапца, али је живео у Београду, Пожаревицу, Смедереву и Обреновцу. Па како постоји сумња, да је он извршио још које казнимо дело у тим или другим местима

то износимо његову фотографију и молимо сваког оног, ко би што знао о каквом његовом делу, да о томе извести најближу полицијску власт или начелство округа подринског, које води истрагу по његовој горњој кривници.

УТВРЂЕНА ИДЕНТИЧНОСТ

У прошлом броју „Полицијског Гласника“, а у рубрици „Ко је ово?“, изнета је слика једног лица које је 8. тек. м-ца ухваћено у Топчидеру, и које никако није хтело казати своје право име. До сада вођеном истрагом утврђено је несумњиво, да ово лице није нико други до **Петар Чоловић**, опасни крадљивац, који је 1899. год. извршио у Београду 9 опасних крађа и због тога био осуђен на 5 год. робије. Од ове осуде Чоловић је издржао свега 2 год, а остало је помилован. До пре 10 месеци био је војник у XVII пешад пуку у Ваљеву, где је најзад разбио један дућан и побегао. Од овог доба стално је живео под лажним именима и, издајући се за раденика, скитао из места у место без сумње у циљу крађе. Ако би ко што више знао о овом Петру, моли се да о томе извести Управу града Београда, или Антропометријско-Полицијско одељење Министарства унутрашњих дела.

Полицијски Зборник, као званично издање Министарства Унутрашњих Дела, оштампан је и разаслат свима полицијским властима, У њему је: 69 закона, 68 уредаба, 34 правила, 3 упућства, 460 расписа, 2 указа и 2 начелне одлуке Касаационог Суда. Цео зборник износи 92 штампана табака, а цена му је 7 динара. Може се добити у Благајни Министарства Унутрашњих Дела.